

باسمه تعالی

سفارت جمهوری اسلامی ایران - عشق آباد

باسمه تعالی

«توسعه دوجانبه همکاری ها بین ترکمنستان و دبیرخانه دائمی کمیسیون بین الدولی تراسکا»

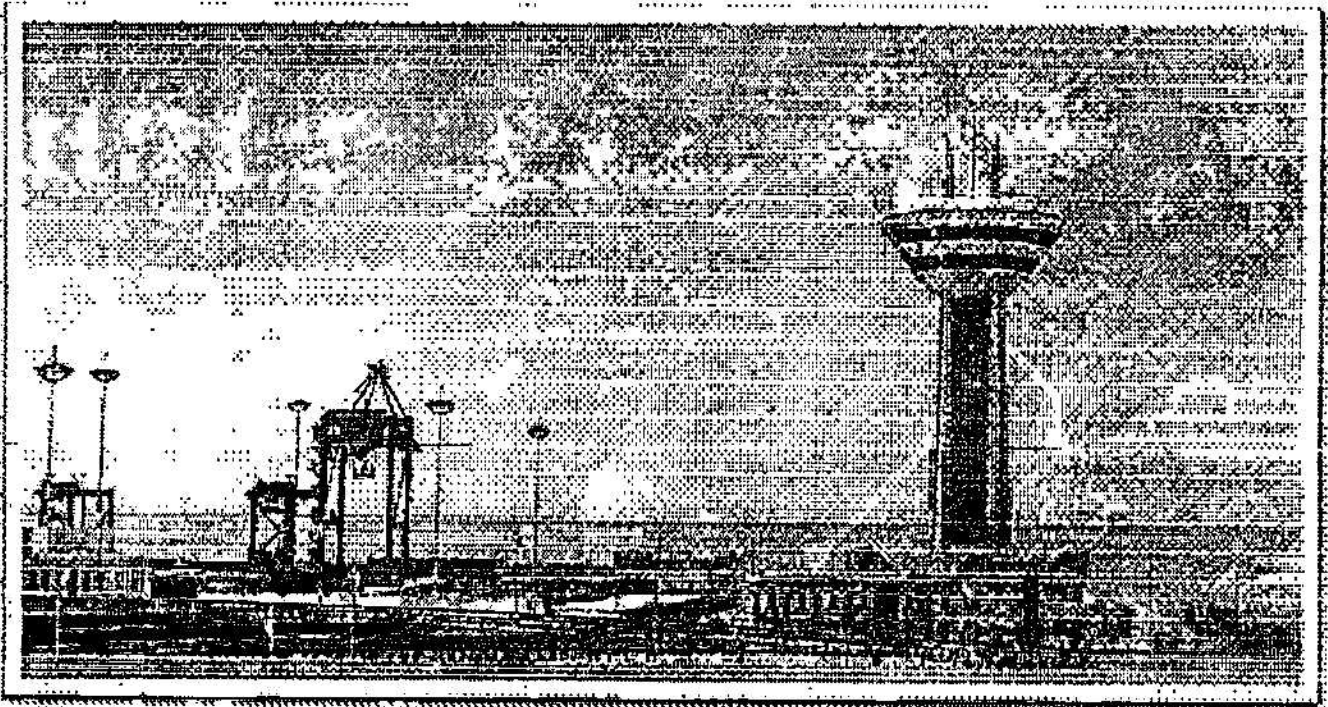
راه گذر حمل و نقل بین المللی اروپا - قفقاز - آسیا (تراسکا) مجموعه ای چندوجهی از سیستم حمل و نقل کشورهای حوزه دریای ساه و خزر می باشد. فعالیت راه گذر مذکور در جهت توسعه روابط تجاری و اقتصادی و اتصال حمل و نقلی میان کشورها و مناطق مختلف است و از این حیث سهم به سزایی در احیای یکی از معروفترین مسیرهای تاریخی جاده ابریشم دارد. نکته قابل توجه اینجاست که ترکمنستان یکی از کشورهایی است که منشاء ایجاد ابتکار ما به شمار می رود.

در ماه می سال ۱۹۹۳ میلادی، دولت ترکمنستان بیانیه بروکسل را امضا نمود. بیانیه ای که سرآغاز اجرای برنامه بین منطقه ای همکاری فنی تراسکا گردید.

در کنفرانس مذکور، علاوه بر نمایندگان اتحادیه اروپا، وزرای تجارت و حمل و نقل هشت کشور آذربایجان، ارمنستان، گرجستان، قزاقستان، قرقیزستان، تاجیکستان، ازبکستان و ترکمنستان نیز حضور داشتند. در ادامه بیانیه بروکسل، در سپتامبر ۱۹۹۸ و در شهر باکو، کنفرانس بین المللی «تراسکا، احیای جاده تاریخی ابریشم» با حضور روسای جمهور، وزرای حمل و نقل و کارشناسان ۳۲ کشور از جمله هیأت ترکمنستان، نمایندگان کمیسیون اروپا و نمایندگان بیش از ۱۰ سازمان بین المللی برگزار شد. و متعاقب آن، موافقتنامه چندجانبه در خصوص حمل و نقل بین المللی و توسعه راه گذر اروپا - قفقاز - آسیا منعقد شد. از آن تاریخ تاکنون، جمهوری اسلامی ایران (سال ۲۰۰۹) به عنوان عضو کامل و جمهوری های لیتوانی (سال ۲۰۰۹) و یونان (سال ۲۰۱۸) به عنوان عضو ناظر کمیسیون بین الدولی به موافقتنامه تراسکا پیوسته اند.

با در نظر گرفتن واقعیت های امروز، باید عنوان کرد، ترکمنستان به واسطه موقعیت جغرافیایی، هم در توسعه ارتباطات حمل و نقلی داخلی و هم در افزایش گردش بار در راه گذر تراسکا نه تنها اهمیت راهبردی دارد، بلکه از پتانسیل بالایی نیز برخوردار است. و البته تاریخ روابط متقابل ترکمنستان و تراسکا دال بر این موضوع می باشد.

شایان ذکر است، ترکمنستان در اقدامات معطوف به هدف گذاری های بیانیه بروکسل مشارکت مستقیم و فعال دارد. دولت ترکمنستان در برخی از پروژه های زیربنایی و طرح های همکاری فنی اجرا شده در چهارچوب برنامه «اتحادیه اروپا-تراسکا» طرف ذینفع بوده و هست. از سال ۱۹۹۳، ۸۵ پروژه توسط کمیسیون اروپا تامین مالی شده که ۸۳ درصد آن ها جزو طرح های همکاری فنی (۱۴ پروژه سرمایه گذاری و ۷۱ طرح همکاری فنی) بوده است. در بیش از ۵۰ پروژه نیز ترکمنستان سهامی بوده است.

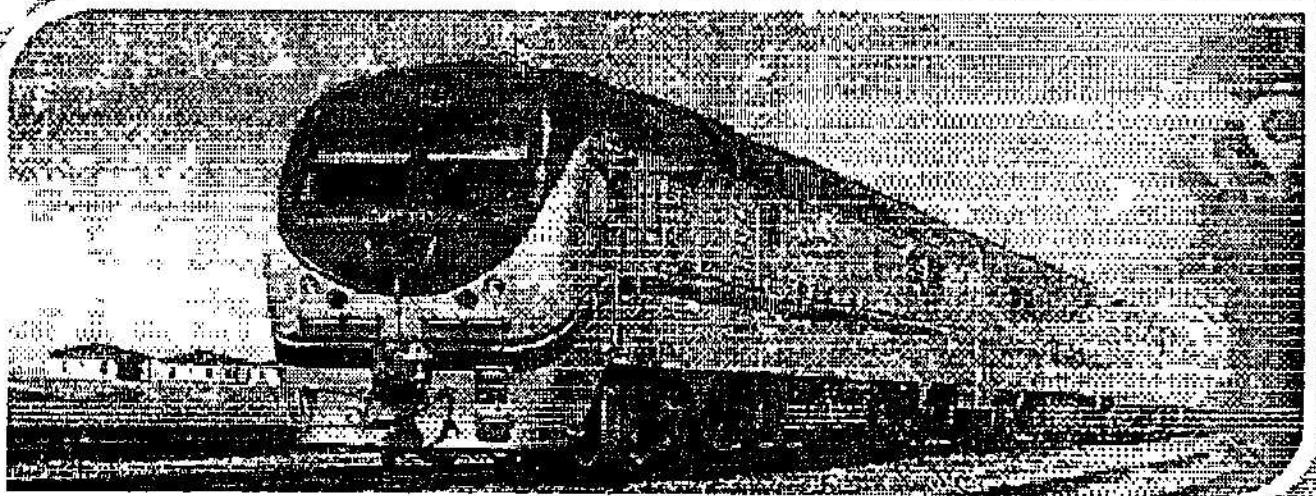

اکثر پروژه های اجرا شده در راستای هماهنگ سازی قوانین، بهبود سیاست تعرفه ای و تقویت و توسعه سازمانی زیربنای حمل و نقلی کریدور بوده که منجر به جذب سرمایه های هنگفت از طرف موسسات مالی بین المللی شده است. ذینفعان برنامه «اتحادیه اروپا - تراسکا» از جمله ترکمنستان نتایج به دست آمده در چهارچوب پروژه های مورد اشاره را بسیار مثبت ارزیابی می کنند.

ترکمنستان با پیوند دادن کشورهای عضو موافقتنامه تراسکا و کشورهای اروپایی و آسیایی، مبدل به مهمترین نقطه ارتباطی و حمل و نقلی - ترانزیتی در این حوزه شده و نقش ارزنده ای در گسترش روابط اقتصادی ثمربخش میان مناطق و افزایش بهره وری ترانزیت بار ایفا می کند. ذکر این نکته نیز ضروری می نماید که حمل و نقل چند وجهی در حوزه دریای خزر از اهمیت ویژه ای در تجارت بین المللی برخوردار است.

در حال حاضر، کشورهای حاشیه دریای خزر به طور فعال درصدد افزایش توان بنادر خود هستند، چرا که این امر موجب فراهم شدن اتصال حمل و نقلی متناسب با اقتضانات روز برای کشور مربوطه می گردد. نمونه بارز این مسئله، بندر بین المللی ترکمن باشی است که حلقه ای کلیدی در نظام حمل و نقل ترکمنستان و منطقه محسوب می شود. تاسیسات زیربنایی جدید این بندر موتور محرک حمل و نقل کانتینری جاده ای و ریلی در ترکمنستان و کشورهای عضو تراسکا شده است.

طی سال های اخیر، خدمات بروز حمل بار کانتینری بین کشورهای اروپا و آسیا از طریق دریای خزر راه اندازی شده است. بنا بر ارزیابی های ما، حوزه دریای خزر از ظرفیت حمل ترانزیت سالانه ۷۰۰ هزار کانتینر از طریق قلمروی کشورهای حاشیه آن برخوردار است، که با در نظر گرفتن این موضوع، اهمیت پروژه های زیربنایی در حال انجام ترکمنستان بیش از پیش مشخص می شود.

در حال حاضر، اقتصاد جهانی با یکی از مهمترین چالش های تاریخ خود یعنی همه گیری ویروس کرونا روبروست. در نتیجه این بیماری، عملاً همه کشورهای جهان محدودیت های مختلفی را در خصوص جابجایی مسافری و بار اعمال کرده اند که طبیعتاً بر تجارت بین المللی و حمل و نقل تاثیر منفی گذاشته است.

پس از مطالعه دقیق قطعنامه شماره ۷۵/۳۱۳ سازمان ملل متحد با عنوان «تقویت روابط میان همه انواع حمل و نقل به منظور فراهم نمودن حمل و نقل بین المللی ایمن و باثبات در راستای اهداف توسعه پایدار در زمان کرونا و پساکرونا» که به ابتکار ترکمنستان در هفتاد و پنجمین نشست مجمع عمومی ملل متحد به تصویب رسید، باید اذعان کرد، تراسکا کاملاً از فلسفه سند مذکور حمایت می کند.

بدون شک، این سند مهم، یافتن راه حل مسائل حمل و نقل بین المللی را تسهیل خواهد کرد. در همین رابطه، در قطعه نامه مذکور آمده است: «کریدورهای حمل و نقلی و ترانزیتی باید، ایمن، مقرون به صرفه، در دسترس و کارآ بوده و در عین حال موجب کاهش انتشار گازهای گلخانه ای و تاثیر آن بر محیط زیست شوند». اصول مذکور با وظایف اساسی که دبیرخانه دائمی کمیسیون بین الدولی تراسکا ملاک عمل قرار داده، کاملاً همخوانی دارد، ضمن اینکه کشورهای عضو تراسکا نیز هنگام تدوین اسناد حقوقی بین المللی و برنامه ای اینگونه عمل می کنند.

این قطعنامه همچنین پیشنهاد می کند: «امکان استفاده از اسناد الکترونیکی حمل و نقلی واحد بر اساس تبادل دیجیتالی داده های مربوطه بررسی شود، چرا که این امر در راستای توسعه کیفی تاسیسات زیربنایی و کریدورهای حمل و نقلی چندوجهی باعث به حداقل رسیدن دخالت انسانی در فرایندهای حمل و نقلی و عبور و مرور مرزی خواهد شد».

لازم به ذکر است، مفاد فوق الذکر منعکس کننده محور فعالیت تراسکا در خصوص توسعه سیستم های الکترونیکی مدیریت حمل و نقل و گسترش تبادل اطلاعات در فرایند حمل فرامرزی بار می باشد. دبیرخانه دائمی کمیسیون بین الدولی تراسکا به همراه مرکز بین الدولی «پیمان های حمل و نقل و شورای بین الدولی راه و شهرسازی IBM با حضور نمایندگان ترکمنستان کار تدوین سند ترانزیت بین المللی را انجام داد. سندی که راه حل جامع الکترونیکی برای حمل و نقل چندوجهی بار با بکارگیری زنجیره فناوری محسوب می شود. فعالیت در این مسیر ادامه داشته و قرار است در سال جاری سند ترانزیت بین المللی برای اولین بار به صورت آزمایشی اجرا شود. قرار است، ترکمنستان در اجرای این طرح مشارکت فعال داشته باشد.

قرار است، ترکمنستان به عضویت کامل این سازمان درآید. نویسنده معتقد است، پیوستن ترکمنستان به سواققتنامه تراسکا موجب به کارگیری سوثرتر ثلرفیت اقتصادی این کشور شده و انگیزه ای قوی برای توسعه بخش حمل و نقل آن خواهد بود. همچنین حضور ترکمنستان در تراسکا به عنوان عضو کامل این امکان را فراهم خواهد کرد تا این کشور بطور فعال و مستمر در راستای احیای جاده ابریشم و تقویت موقعیت ویژه حمل و نقلی خود در منطقه گام بردارد.

نویسنده: آسیت آساویایف، دبیرکل دبیرخانه دائمی کمیسیون بین‌الدولی تراسکا

ماخذ: مجله سیاست خارجی و دیپلماسی ترکمنستان، شماره سوم، سال ۲۰۲۱

ترجمه شده در سفارت جمهوری اسلامی ایران - عشق آباد